הנשרפין פרק תשיעי סנהדרין פא.

לא תימא ליה לאבוך הכי דתניא [6]הרי שהיה אביו עובר על דברי תורה לא יאמר לו אבא עברת על דברי תורה אלא אומר לו אבא כך כתיב בתורה סוף סוף היינו הך אלא אומר לו אבא [7]מקרא כתוב בתורה כך [8](הוא): **מתני'** [9]מי שנתחייב בשתי מיתות בית דין נידון בחמורה [1]עבר עבירה שנתחייב שתי מיתות נידון בחמורה ר' יוסי אומר נידון בזיקה הראשונה שבאה עליו: **גמ'** פשיטא אלא איתגורי איתגור אמר רבא [2]הכא במאי עסקינן כגון שעבר עבירה קלה וגנגמר דינו על עבירה קלה וחזר ועבר עבירה חמורה סלקא דעתא אמינא כיון דנגמר דינו לעבירה קלה האי גברא קטילא הוא קמ"ל בעא מניה [3](אבוה) דרב יוסף בר חמא מרבה בר נתן מנא הא מילתא דאמור רבנן מי שנתחייב שתי מיתות ב"ד נידון בחמורה דכתיב [4]והוליד בן פריץ שופך דם [וגו'] אל ההרים אכל ואת אשת רעהו טמא ואל הגלולים נשא עיניו והוליד בן פריץ שופך דם בסייף את אשת רעהו טימא זו אשת איש בחנק ואל הגלולים נשא עיניו זו עבודת כוכבים בסקילה וכתיב [5]מות יומת דמיו בו יהיה בסקילה מתקיף לה רב נחמן בר יצחק אימא כולהו בסקילה והוליד בן פריץ שופך דם זה בן סורר ומורה דבסקילה אשת רעהו טמא זו נערה המאורסה דבסקילה ואל הגלולים נשא עיניו זו עבודת כוכבים דבסקילה א"כ מאי קמ"ל יחזקאל דילמא תורה קא מהדר א"כ איבעי ליה לאהדורה כי היכי דאהדרה משה רבינו דרש רב אחא בר' חנינא מאי דכתיב [6]אל ההרים לא אכל שלא אכל [א] בזכות אבותיו ועיניו לא נשא אל גלולי בית ישראל שלא הלך בקומה זקופה ואת אשת רעהו לא טימא [7]שלא ירד לאומנות חבירו ואל אשה נדה לא קירב [8] שלא נהנה מקופה של צדקה וכתיב [9]צדיק הוא חיה יחיה [10]כשהיה רבן גמליאל מגיע למקרא הזה היה בוכה ואמר מאן דעביד לכולהו הוא דחיי בחדא מינייהו לא א"ל ר"ע אלא מעתה [5]אל תטמאו בכל אלה הכי נמי בכולהו אין בחדא מינייהו לא אלא באחת מכל אלה הכי נמי באחת מכל אלה: עבר עבירה: [11]תניא כיצד אמר רבי יוסי נידון בזיקה ראשונה הבאה עליו חמותו ונעשית אשת איש נידון בחמותו אשת איש ונעשית חמותו נידון באשת איש אמר ליה רב אדא בר אהבה לרבא חמותו ונעשית אשת איש נידון בחמותו לידון נמי אאיסור אשת איש דהא [12]אמר ר' אבהו מודה ר' יוסי באיסור מוסיף אמר

לא פימא ליה לאבוך הכי. להודיעו בהדיא שהוא טועה משום דמכסיף ומלטעטר: אלא אומר לו אבא כך כתוב בתורה. קס"ד בתמיהה קאמר וכי כך כתיב בתורה: סוף סוף היינו הך. דמביאנו ואומר וכי יפה אתה עושה: אלא. בתימוכא אומר לו מקרא האמור בתורה ואומר לו אבי מקרא כך וכך כתוב בתורה והוא עלמו ישיש על לבו על מה זה מזכירו. והכי נמי אין לך לומר לאביך לא תתגייה הכי: **מתני' עבר עבירה שיש בה שני מיתות.** כגון ממותו והיא אשת איש: **בזיקה הראשונה.** בגמרא מפרש לה: **גמ' פשיטא.** דבחמורה נדון שהרי אף בה נתחייב דהיכי קליק אדעתן לידון בקלה וכי אתגורי אתגור כמה שעבר שתי עבירות אילו לא עבר אלא על החמורה היה נדון בה ועכשיו שהוסיף לעבור עמה עבירה אחרת נדון בקלה: **אמר רבא.** ולאי אי מקמי דאתא לקמן עבדינהו לתרוייהו לא אילטריך לאשמועינן כי אילטריך לאשמועינן כגון דנגמר דינו אחלה לקלה אד"א וכו': **מנא הא מילתא וכו'.** ואע"ג דנגמר דינו לקלה: **בסקילה.** דכל דמיהם בם בסקילה דהיא חמורה ואי דלא נגמר דינו קודם לכן לא אילטריך קרא לאשמועינן: **בן סורר ומורה.** וקרי ליה שופך דם על שם שפיכתו לשפוך כדאמרי' (לעיל דף עב.) שעומד בפרשת דרכים וכו': **דאהדריה משה.** כמשנה תורה: **אל ההרים לא אכל.** סיפיה דקרא לדיק הוא מיה יפיה לומר זה לדיק גמור וע"כ משום דלא עביד הני לאו לדיק הוא אם עבר עבירות אחרות אלא לאו כמשמעותיה מדרש: **אל ההרים לא אכל.** שלא נענוך לזכות אכותיו מתוך שהוא מסיד: **שלא נהנה מקופה של צדקה.** שהוא דבר גנאי לאדם הגון: **בזיקה הראשונה.** באותו איסור שהחזק זה תחלה לחזהר בו ולפרוש ממנו הוא נדון אבל לא באיסור הבא עליו אחרון אע"פ שהוא חמור דקסבר ר' יוסי אין איסור חל על איסור ואפי' חמור על הקל הלכך אין כאן שתי מיתות: **חמותו ונעשית אשת איש.** כגון נשא בת אלמנה ונאסרה אמה משום חמותו ואחר כך נשאת ונאסרה עליו משום אשת איש נדון בחמורה בשריפה דהיא קדמה אבל אם היתה אשת איש ונעשית חמותו הואיל כשנשא בתה כבר היתה זו אסורה עליו משום אשת איש מו לא חייל אסור חמותו לאסור אשת איש ואינו נדון אלא כחנק: **דאמר ר' אבהו.** ביבמות בפ' ד' אחין: **מודה ר' יוסי באיסור מוסיף.** ומחדש דבר על האשה הזאת לאסור בה דבר חדש (או) לאסרה על מי שלא היתה אסורה עליו מתחלה כגון הכא כשהיתה אלמנה והיא חמותו היתה אסורה לו משום חמותו ומותרת לכל אדם וכשנעשית אשת איש הוסיף בה השם הזה איסור שאסרה לכל העולם ואי האי גוונא מודה ר' יוסי דאסור חל על אסור מגו דחייל אכולא עלמא שהיתה מותרת להם עד עכשיו חייל נמי אהאי ואע"פ שאסורה לו ועומדת: אמר

מנא דאית ליה עבירות מחזקות בגרייתא דבסמוך דקתני התרו בו ושתק התרו בו והרכין ראשו להתם מלקות ליכא מכל מקום משמע ליה דמתני' סברה מלקות מחזקות מדקתני מי שלקה אי נמי קסבר כיפה צריכה התראה ועד דמחזק בתרי או בתלת אין מתרין בו לכיפה הלכך אם אימא דבתלת זימני הוא חזקה עד רביעית אין כופין אותו לכיפה כדמוכח בסמוך וקלא תימה אמאי מתרין בו לכיפה בשניה לר' ובשלישית לרשב"ג שאם יעבור אחר כך יהא מוחזק ויכניסוהו לכיפה ויש לומר דאין מתייבו כיפה עד שיהא מוחזק לעבור בהתראת מלקות הלכך אי מתרינן ביה אכיפה לחודה לא סגי בהכי ואי מתרינן ביה אמלקות ואכיפה הא לא עבדינן ביה תרתי: ומר

דלא ידעינן אי טריפה הוה אי שלם הוה ועוד י"ל דהוה ליה קבוע וכל קבוע כמחלה על מחלה דמי ופטור מדאוריימא דספק נפשות להקל וכ"ת מיכבשינהו וניימא כל דפרש אי אתה רשאי לאומשכו להתמיר עליו ועוד גזירה שמא יקח מן הקבוע והא דפריך בגמ' מיפוק ליה דרובא נפקלין ניהו ה"פ לכל הפחות לא גרע משום דרובא נפקלין:

איתגורי איתגור. וא"ת בפרק אלו נערות (כתובות לב.) דליף ממובל בתבירו דכל היכא דאיכא ממון ומלקות ממונא משלם מילקא לא לקי ופריך מה לאובל בתבירו שכן מייב בה' דברים ואי ממונא קולא הוא שכן הומר מכללו בב"ד והשתא אין יתכן לומר דקולא הוא אם כן איתגורי איתגור וי"ל דשאני התם משום דתם דחמנא אהפסד ממונו של מכירו: **ונגמר** דינו לעבירה קלה וכו'. תימה ואמאי נדון בחמורה הא הוא לה עדות שאי אתה יכול להזימה דאי מיתזמי קהדי בתראי לא מיקטלי כיון דכלאו קהדותייהו נגרא בר קטלא הוא כדמוכח בפ"ק דמכות (דף ה.) גבי בתו שניס ואמרו בחד בשבת נגמר דינו של פלוני וכו' וי"ל דהכא מיירי כגון דהך עבירה שניה עבר בפני ב"ד דאפילו בעדות שאי אתה יכול להזימה מחייבינן ליה לעילא) בטריפה משום וכערת הרע ועוד יש לומר כיון דאי מיתזמי קמאי או מיתכחשי מהני קהדותייהו דבתראי עדות שאתה יכול להזימה קרינן ביה: **וכתיב** דמיו בו יהיה בסקילה. מכאן קשה לפי' הקונטו' דברים איזהו נשך (ב"מ פא: ושם) דאמרי' הוקשו מלוי רבית לשופכי דמים דכתיב הכא בנשך נתן ופירש שם בקונטרס דדמיו בו יהיה משמע דמיס שפך שהעני את מכירו ומת כרעב עליו ישוטו ולא יתכן כלל דהא לסקילה אמיל הכא בשמעתין ובאוב וידעוני דכתיב דמיהם בם ובכמה דוכתי כולם לסקילה אמיין ונראה דדרש מדכתיב הכא והוליד בן פריץ וגו' ובכל הספרים גרסי' בפ"ק דחמורה (דף ו:) וסמיך ליה והוליד בן פריץ: **נדון** בזיקה ראשונה. לאו מילתא דפסיקא היא דהא חמותו ונעשית אשת אב איסור מוסיף הוא אי אית ליה אחין ולמאן דאמר סקילה חמורה נידון באשת אב:

לידון נמי באיסורא דאשת איש. לענין קרבן קא פריך שיתחייב ב' חטאות בשוגג אי נמי אם התרו בו משום חמותו ורבה מהדר ליה דבמזיד אירי ובהתרו בו משום שניהם: **דאמר** רבי אבהו מודה ר' יוסי באיסור מוסיף. אע"ג דבפ' ד' אחין (יבמות דף לב: ושם) משמע דלא קיימא לבסוף מ"מ אמת הוא כדאי' בפרק אמרו לו (כריתות דף יד: ושם): (שיר לע"ב) **אפילו** תימא רבי שמעון בן גמליאל קסבר עבירות מחזקות. תימה דבסוף פרק הבא על יבמתו (יבמות סד: ושם) אמרינן נשואין ומלקות כרבי משום דתתם לן תנא כוותיה דמי שלקה ושנה וכו' וי"ל דרב יוסף דהתם סבר מלקות מחזקות ואע"ג דאשכחן

מסורת הש"ס

א) [קידושין לב.], ב) רש"ל מ"ז, ג) [לעיל לז: ; יבמות לב. כריתות יד:], ד) [יבמות לגיות מחוס], ה) [מכות כד.], ו) [בפסוק: יקרבו], ז) שם כד:, ח) יבמות לב. כריתות יד: (תמוה יד.) [ותוספתא פי"ב], ט) [יבמות לב: כריתות יד:], י) [לעיל נד.], כ) [וע"ע תוס' חולין יא: בד"ה לאחוס דלמא וכו' ותוס' יבמות ע"ח. סוף ד"ה אפילו אחת], ל) [וע"ע תוס' כתובות לו: ד"ה ומדלא], מ) [דף עח.].

תורה אור השלם

1. והוליד בן פריץ שפך דם ועשה את מאחד מאלה: והוא את כל אלה לא עשה כי גם אל ההרים אכל ואת אשת רעהו טמא: עני ואביון הונה גזלות גזל חבל לא ישיב ואל הגלולים נשא עיניו תועבה עשה: יחזקאל יח יא-יב

2. בנשך נתן ותרבית לקח הֲחָיֹ לא יחיה את כל התועבות האלה עשה מות יומת דמיו בו יהיה: יחזקאל יח יג

3. אל ההרים לא אכל ועיניו לא נשא אל גלולי בית ישראל ואת אשת רעהו לא טמא ואל אשה נדה לא יקרב: יחזקאל יח ו

4. בחקותי יהלך ומשפטי שמר לעשות אמת צדיק הוא חיה יחיה נאם אדני אלהים: יחזקאל יח ט

5. אל תטמאו בכל אלה כי בכל אלה נטמאו הגוים אשר אני משלח מפניכם: ויקרא יח כד

הגהות הגר"א

(א) בזכות אבות. רבינו קו על תיבת בזכות וכ"כ בגליל:

מוסף רש"י

לא תימא ליה לאבוך הכי. להודיעו שטעות הוא טועה, דקאמרת ליה לא תתגייה הכי (קידושין לב.). הרינו הך. והכי היא כלומר לו אבא כך כתוב בתורה. מקרא כתוב בתורה כך. ואומר לו המקרא כמו שהוא כתוב והוא עלמו יכין שטעה (שם). מי שנתחייב שתי מיתות. כגון ממותו והיא אשת איש, דאמותו שריפה ואשת איש חנק (יבמות לב.) ושריפה חמורה ממנה (כריתות יד:). נידון בחמורה. בשריפה (יבמות שם). שלא אכל בזכות אבותיו. שלא נתפרנס מזכות אבות, שלא הולך לכך לפי שהוא לדיק (שבת יג.). נידון באשת איש. ואע"ג דקיל הוא (שם).

עין משפט נר מצוה

נא א מי' פ"ו מהל' ממרים הל' יא סמג עשין שמ טוש"ע י"ד סי' רמ סעיף יא:

נב ב ג ד מי' פי"ב מהל' סנהדרין הלכה ד סמג עשין נט:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com